

KAPPANYOS ILONA

Az orvos válaszol, 1970–1988. A szexuális felvilágosítás, mint a támogatott tabutörés modellje

Saját kutatási területem a Kádár kor gyermek- és családvédelmi politikája. Jelen előadásomban Dr. Veres Pál népszerű szexuális felvilágosító tevékenységét elemzem, ennek a családvédelmi politikának, valamint a hetvenes és nyolcvanas évek hivatalos és ellenkulturális szexualitás-diskurzusainak kontextusában (Tóth, Murai 2014.)

A Kádár-rendszer hatalmi gyakorlatában kialakult egy kommunikációs stratégia, melyet támogatott tabutörésnek nevezhetünk. Ebben a folyamatban az állam lehetővé teszi, hogy meginduljon a beszéd egy-egy korábban veszélyesnek vélt témáról, és az állam ezt a beszédet nem egyszerűen tűri, hanem támogatja és népszerűsíti, állandó helyet biztosít neki az első nyilvánosság médiájában.

A szexuális felvilágosítás témakörében a támogatott és ellenőrzött tabutörés mechanizmusa tisztán követhető: azért kell beszélni a fiatalokkal, hogy ne egymástól beszerzett, hamis információk alapján döntsenek. Egymásra vetül a kamasz-felnőtt, a laikus-orvos és az alattvaló-hatalom viszonya. Vizsgálatom tárgya Veres Pál szexuális felvilágosító kommunikációja. Dr. Veres a KISZ központi lapjában, a *Magyar Ifjúságban* (1970-től) és az *Ifjúsági Magazinban* (1984–1988 között) válaszolt olvasói levelekre és végzett szexuális felvilágosító munkát. Veres munkájával kapcsolatban már kortársai gyanították, hogy a neki beküldött leveleknek legalább egy részét önmaga írta, s ez rávilágít a támogatott tabutörés gyakorlatának fonáságára, a párbeszédként prezentált folyamatot domináló egyoldalú deklamációra. Dr. Veres részt vett a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság munkájában, így már a párbeszéd illúziója is lehetővé tette, hogy megtörje egy-egy szexualitással kapcsolatos kérdés körül a csendet, és megnyisson egy új diskurzust, mely összekapcsolta az államhatalmat, az orvosi szakmát és a *Magyar Ifjúság* fiatal olvasóit. Előadásomban Veres tizenhét évnyi leveleit és levélválaszait elemzem arra keresve a választ, miként viszonyul a szexuális felvilágosítás gyakorlata egyrészt az állam gyermek- és családvédelmi törekvéseihez, másrészt a korszak ifjúsági kultúrájához.